

Ljubljana, 25. november 2021

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

Pripombe na intervencije za mlade kmete

Spoštovani.

V sklopu javne razprave o celovitem predlogu strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027, posredujemo ključne pripombe za področje mladih kmetov.

Mladi kmetje smo prihodnost slovenskega kmetijstva in razvoja podeželja, in zagotovo tisti, ki bomo primorani izvajati smernice zastavljene v strateškem načrtu. Zato vas vljudno prosimo, da nas celovito (še naprej) vključujete v celoten proces dopolnjevanja in realiziranja Strateškega načrta.

Splošne pripombe

Na **strani 36**, pri potrebi Zagotavljanje lažjega dostopa do ustreznih finančnih virov, bi bilo smiselno dopisati še, da so finančni pogoji, ki so ponujeni mladim kmetom, glede zahtev zavarovanja s premoženjem manj ugodni, tudi iz vidika stroškov in obdobj odplačevanja ter višine obrestnih mer.

Na **strani 37**, pri potrebi *Dvig kakovosti življenja ter razvoj storitev in infrastrukture na podeželju naj se dopiše: prispevati k privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega IN DELOVNEGA prostora tudi za mlade...* (doda se torej in delovnega).

Stran 136:

...povečati privlačnost kmetovanja za mlade in jim pomagati pri ustvarjanju uspešnih KMG, ki bodo sledila ekonomskim, socialnim in okoljskim izzivom. Predlagamo, da se beseda sledila zamenja z: ki bodo učinkovito naslavljalale ekonomske, socialne in okoljske izzive.

S podporo mladim kmetom in novim pristopnikom želimo spodbuditi konkurenčnost slovenskega kmetijstva ter prispevati k zagotavljanju varne oskrbe s hrano tudi v prihodnje. Ker je naziv podpore Mladi kmetje in posebnih sredstev za nove pristopnike ni, predlagamo, da se besedna zveza ohrani samo v obliki: S podporo mladim kmetom.

Dostop do kmetijskih zemljišč je za mlade kmete težaven. Problema, s katerima se pri tem soočajo, sta pomanjkanje denarja za nakup in slaba razpoložljivost zemljišč. Tukaj bi dodali še slaba mobilnost in dostop do kmetijskih zemljišč. (Kot razlaga: tudi če je kmetijsko zemljišče na voljo, mladi kmetje vedno nimajo dostopa do njega).

Predvsem pa se za prenos lastništva KMG ne odločajo tisti nosilci, ki upokojitvenih pogojev še ne izpolnjujejo, saj se bojijo socialne IN FINANČNE nepreskrbljenosti. (Predlagamo, da se doda tudi finančne).

Stran 137:

Kljub izkazani dobri formalni izobrazbi mladih kmetov, pa imajo težave pri dostopu do financ med drugim tudi zaradi pomanjkanja finančne pismenosti in nezmožnosti priprave zahtevane dokumentacije za vložitev prošnje za posojilo. Še enkrat bi bilo smiselno poudariti tudi višje stroške pridobitve financ, višje garancije in višje obrestne mere za mlade kmete, saj so to glavne ovire za dostop.

Odstavka, ki se navezujeta na finance loči odstavek, ki s tem ni povezan, zato naj se vrstni red zamenja, da bodo istovrstni izzivi navedeni sosledno.

Odstavek, ki navaja komercialne kredite in zavarovanje z nepremičninami, bi lahko omenil tudi kmete (upajmo, da je to zgolj nekaj izmej), ki morajo za pridobitev kreditov zastaviti tudi premoženje.

Kmetje koristijo kredite za nakup mehanizacije, opreme, orodja, financiranje izgradnje, rekonstrukcije in obnove gospodarskih objektov, financiranje obratnega kapitala in vložkov kot so surovine, semena, pesticidi, gorivo in podobno, nakupa in urejanja zemljišč, ureditve trajnih nasadov in razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Zagotovo se mora pripisati tudi izplačilo sorojencev in prenosnikov kmetije, investicij v prilagajanje na podnebne spremembe...

O tej težavi govori dejstvo, da se Slovenija s 95,4-odstotno pokritostjo z internetom uvršča šele na 22. mesto med državami članicami EU. Tukaj se moramo zavedati, da je to vprašanje neposredno povezano z digitalizacijo in posodobitvijo kmetijskih procesov.

Stran 138: Znotraj ZSPM deluje Področje dela za mlade kmete in kmetijsko politiko (in ne skupina, kot je navedeno v delu pri Akcijskem načrtu).

Stran 140: Pod nevarnosti je potrebno nestabilno okolje s cenovno politiko: nizke odkupne cene, ki s težavo pokrivajo proizvodnih stroškov.

Stran 267 navaja: *Finančni instrumenti se bodo predvidoma izvajali v obliki garancijskih shem oziroma nižjih obrestnih mer. Nižjih obrestnih mer je zelo relativen pojem, zato bi ga bilo smiselno nadomestiti z nizkih obrestnih mer, oz. dodati nižjih v primerjavi s komercialnimi povratnimi sredstvi.*

Pri posameznih intervencijah (kot npr. na **strani 532** se predvideva dodatna stopnja podpore za 5 odstotnih točk za mlade in nove kmete. Tukaj ni točno jasno definirano kdo ustreza pojmu novi kmet, zato predlagamo, da se ta pojem izspusti.

Stran 621: *Predvsem mladi, izobraženi ter podjetni posamezniki in posameznice, ki so poslovno povezani, lahko dajo kmetijstvu in podeželju novo vrednost.* Predlagamo da se beseda novo zamenja oz. nadgradi z besedo dodatno.

Definicija Mladi kmet

V dokumentu je zapisano, da mladi kmet pomeni fizično ali pravno osebo, ki je: – vodja KMG, kar pomeni, da je nosilec KMG in izvaja učinkovit in dolgotrajni nadzor nad KMG v smislu odločitev, povezanih z upravljanjem, ugodnostmi in finančnimi tveganji in je odgovoren za izvajanje kmetijske dejavnosti na KMG.

Želeli bi opozoriti, da mora biti izvajanje oz. preverjanje ustreznosti pogojev za kmete enostavno, razumljivo, administrativno nezahtevno in brez dodatnih stroškov.

Podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov

Intervencije za mlade kmete in medgeneracijsko sodelovanje smo predhodno že uskladili, vendar, v kolikor obstajajo dodatna sredstva, seveda podpiramo višje podpore za mlade kmete. Želimo pa si, da bodo podtri vsi mladi kmetje, ki bodo prevzeli kmetije in ustrezali zastavljenim pogojem.

Kljub temu, bi veljalo razmisliti o dokazovanju presežanja vstopnega praga, za manjše kmetije, ki dodano vrednost ustvarijo kljub majhnosti kmetije, s predloženimi verodostojnimi računi (ki so davčno preverljivi), saj se zavedamo, da dvostavno knjigovodstvo (sploh za manjše kmetije), velikokrat predstavlja zahtevnejšo obliko..

Medgeneracijski prenos znanja

Pri pogojih upravičenosti je naveden pisni dogovor med prenosnikom in prevzemnikom. Tukaj bi želeli ponovno izpostaviti, da mora biti ta **dogovor standardiziran in administrativno enostaven. Enako velja tudi za vsakoletno poročilo, ki ga morata oddati.**

Nejasno pa je, kaj pomeni zahteva sodelovanje prenosnika pri izvajanju JSKS, saj ni zapisano kako, v kolikšni meri...

Ostalo:

Na strani 137 je zapisano: 368 kmetijskih gospodarstev, ki ležijo na območjih nad 700 m nadmorske višine in na strminah z nad 30 % naklonom ter imajo nad 300 točk OMD, ki kmetujejo na več kot 3 ha primerljivih kmetijskih površin ima potencialne prevzemnike, imajo pa težave z doseganjem spodnjega vstopnega praga za dostop do podpor za mlade kmete.

Ključno je, da se kmetijam, ki ne dosegajo vstopnega praga za intervencijo za prevzem kmetije, da prioriteta obravnava pri intervencijah za male kmetije. V obliki višjih točk ter višjih stopenj sofinanciranja (v kolikor izpolnjujejo ostale pogoje: vodja KMG, starost in izobrazba).

Prav tako na strani 137 piše: *Mladi kmetje so se v večji meri pripravljene medsebojno interesno povezovati z namenom doseganja skupnih ciljev. V potrjenih pilotnih projektih in 32 projektih EIP iz 1. in 2. JR za podukrepa 16.2 in 16.5 v letu 2020 sodeluje 88 mladih prevzemnikov.* Kmetje so ključni člen EIP projektov, zato morajo biti **njihove ure primerno ovrednotene in plačane** (kar se trenutno močno izkorišča s strani ostalih partnerjev).

V Strateškem načrtu je pri mladih kmetih večkrat naveden **dostop do kmetijskih zemljišč**. Prosimo vas, da se ta izziv mladih kmetov začne takoj reševati, saj bomo le tako lahko zasledovali cilje, ki so v Strateškem načrtu zastavljeni. V obliki predkupnega vrstnega reda, v Zakonu o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov RS, obstajajo pa tudi v tujini že uveljavljene rešitve, kot npr. davčne olajšave, sistemi za prenos kmetijskih zemljišč in podobno.

Kot opomba morda samo še to, da nikjer ni točno navedeno, kdaj posameznik zadostuje kriterijem za dodatno ekološko podporo.

Naj še enkrat poudarimo, da morajo biti intervencije kmetom dostopne, administrativno nezahtevne in primerno ovrednotene.

Zavedamo se, da je potrebno vse intervencije še medresorsko uskladiti, bi pa bili zelo hvaležni za skupen sestanek, kjer bi vam predstavili, zakaj je pomembno, da sredstva, ki jih prejmejo mladi kmetje niso vključene v dohodninsko osnovo.

Vse ostale pripombe so podane v skupnem dokumentu Zavezništva za kmetijstvo.

S spoštovanjem,
Mladi kmetje